Miljødirektoratet
Saksbehandler: Gro Øfjord
Post@miljodir.no

Oslo, 4. juni 2024

Klage på tillatelse til utslipp av kjemikalier og kloakk

Miljøstiftelsen Bellona vil med dette klage på tillatelsen gitt i saksnr. 2022/4327, til Miljødirektoratet.
Det vises også til anmodningen om oppsettende virkning for tiltaket til klager har blitt behandlet. Miljødirektoratet avviste anmodningen og viste til deres vurdering om at tiltaket ikke vil medføre irreversible effekter. Vi kan ikke se at konklusjonen bygger på noen miljøfaglige argumenter. Derimot argumenteres det for økonomiske og praktiske hensyn som er så store at det går under kategorien samfunnsmessige konsekvenser. Heller ikke disse argumentene er begrunnet eller kvantifisert på noen måte.
Bellona mener tillatelsen må endres fordi eksisterende tillatelse utgjør en uforholdsmessig stor miljørisiko og utsetter flere grupper sårbare spekkhuggere for en unødvendig stor miljørisiko.
Bellona mener tillatelsen er gitt på feilaktige opplysninger om at dette må gjøres i Klosterfjorden og at alternativet var å vente til skipet er på plass i Barentshavet. Dette kan vi ikke se er riktig og mener at de omsøkte operasjonene kan utføres utenfor kysten av Rogaland/Vestland, i åpen sjø.

Bakgrunn

Produksjonsskipet Johan Castberg ligger i skrivende stund i Klosterfjorden i nærheten av Aker Solutions verksted i Leirvik, for klargjøring og testing før seilas til Johan Castberg-feltet i Barentshavet. Det planlegges å gjennomføre en inshore fase, som innebærer test av pumper og systemer og utslipp av kjemikalier, avløpsvann og kloakk der det ligger. Tillatelsen ble gitt 14. mai 2024.
Utslippene som det er gitt tillatelse til, vil skje over en periode på inntil 10 uker. Tillatelsen gis også etter Equinors ønske om å teste ferskvannsproduksjonsanlegget for å kunne produsere ferskvann om bord tidligere. At testingen og dermed utslippene det søkes om må gjennomføres i Klosterfjorden forstås som et ønske om nærhet til verkstedet for eventuelle reparasjoner eller modifikasjoner.

Bellona
Rådhusgata 28, 0151 Oslo
23 23 46 00
post@bellona.no

Prosjektet med byggingen og klargjøring av Johan Castberg har skjedd med en rekke forsinkelser og er allerede 1-3 år forsinket i forhold til opprinnelig plan. Prosjektet som helhet har en budsjettsprekk på 40% og planen for igangsettelse av produksjon er også kraftig forsinket.

Utslipp av kjemikalier

Tillatelsen godkjenner utslipp av kjemikalier i indre farvann, nærmere bestemt Klosterfjorden, i umiddelbar nærhet til verkstedet i Leirvik. Kjemikalienes giftighet og skadepotensial har nøye sammenheng med hvor konsentrert kjemikaliene er når de kommer i kontakt med plante- og dyreliv i fjorden.
Derfor må vurderingene av miljørisiko baseres på hvor raskt kjemikaliene fortynnes i vannmassene og hvilke biologiske ressurser som er i sannsynlig nærhet før kjemikaliene fortynnes.
Miljørisikoen vil være veldig forskjellig i Klosterfjorden og utenfor den i åpent hav utenfor kysten. Det er, etter det vi kjenner til, ikke vurdert et alternativt område for å gjennomføre testene og utslippene.
Når det gjelder ferskvannsproduksjonen om bord vises det til at det er risiko for kritisk mangel på ferskvann i installasjonsfasen. Det er vanskelig å forstå at et skip på Johan Castbergs størrelse ikke har kapasitet til å oppbevare nødvendige mengder ferskvann om bord. At det har økonomiske og praktiske konsekvenser, er ikke overraskende på et så stort prosjekt.
15. april 2024 søkte Equinor om endringer i utslippstillatelsen. Opprinnelig planla Equinor å bruke en avleiringshemmer i gul kategori. Etter anbefaling fra leverandør ønsker Equinor nå å endre til en kjemikalietype i rød kategori (Alpacon Altreat). Hvis det er mulig å bruke et bionedbrytbart stoff (gul kategori) under operasjoner i Klosterfjorden, bør det pålegges av Miljødirektoratet.

Biologiske verdifulle og sårbare ressurser

Miljøverdier i området, som foreslåtte marine verneområder, fisk, sjøfugl og sjøpattedyr, er godt dokumentert gjennom høringsrunden.
Bellona har innhentet ny informasjon om sjøpattedyr i området. Vi viser til vedlagte vitenskapelige notat, utformet av forskere fra UiO, UiT og Havforskningsinstituttet, som dokumenterer tilstedeværelsen av tre unike grupper spekkhuggere i Klosterfjorden. GPS-sporingen dokumenterer at spekkhuggerne har vært i området i flere måneder, og en familiegruppe er fortsatt der i skrivende stund. Dette er en sesongmessig vandring som innebærer at disse gruppene med spekkhuggere er i Hardangerfjorden om våren/forsommeren. Spekkhuggere er høyest i næringskjeden og det er målt svært høye konsentrasjoner av flere typer miljøgifter i dyrene. Eksponering for utslippene vil gjøre spekkhuggerne mer utsatt.

Bellona
Rådhusgata 28, 0151 Oslo
23 23 46 00
post@bellona.no

De fleste spekkhuggerne i Nord-Atlanteren spiser fisk. De familiegruppene med spekkhuggere som oppholder seg i Hardangerområdet er imidlertid unike fordi de spiser marine sjøpattedyr, spesielt nise (Phocoena phocoena) og ulike selarter, som også er et sjøpattedyr høyt i næringskjeden. Dette gjør at akkurat disse spekkhuggerne i Hardangerområdet er spesielt utsatt for ytterligere belastning av høye miljøgiftnivåer.
Johan Castberg og støttefartøyer vil bruke mye lys under operasjonene nattestid, noe som kan tiltrekke seg fisk (sild/brisling). Dette vil igjen kunne tiltrekke seg spekkhuggere som dermed kan komme i kontakt med høyere konsentrasjoner kjemikalier som kan skade ånderedd og slimhinner.
Bellona kan ikke se at Miljødirektoratet har vurdert sjøpattedyr, hverken forekomst, sårbarhet eller sannsynlig risiko for kontakt med kjemikalier. Denne nye informasjonen medfører at grunnlaget for tillatelsen er endret og må behandles på nytt.

I tillatelsen vises det til at det er gjort en tidligere undersøkelse i forbindelse med en tilsvarende test (Njord A, 2021). Vi anser denne undersøkelsen som forarbeid for ankersystem og ikke som en miljøfaglig analyse eller vurdering. Undersøkelsen er også begrenset i utstrekning og gjelder kun bunnforhold. Vi anser biologiske ressurser i vannmassene som de mest sårbare for utslippene og kan ikke se at det er gjort noen vurdering av slike ressurser.
Det vises til i tillatelsen at området har «dårlig kjemisk kvalitet» som følge av tidligere utslipp av tinnforbindelser (TBT)og polysykliske aromatiske hydrokarboner (PAH). Bellona mener dårlig kjemisk vannkvalitet gjør området mer sårbart for andre typer utslipp som et resultat av den totale belastningen området opplever.

I Havforskningsinstituttets høringsuttalelse om søknaden vises det til et utslipp fra Miller-plattformen i 2019. Det ble vist til at fortynningseffekten er svært begrenset i disse farvannene og at kjemikalier med høy konsentrasjon ble observert 3 km unna 36 timer etter utslippene. Dette var ikke en planlagt observasjon, men ble tilfeldig oppdaget av en målestasjon ved et korallrev. Det er dermed ikke undersøkt hvordan kjemikaliene vil oppføre seg, fortynnes eller hvor lang tid og avstand man kan forvente. Den viktigste faktoren for en fortynnende effekt er bølger og vind. Havstrømmen i området er beregnet i kommende uke er, ifølge yr.no, til 0,1 – 0,2 m/sek. (0,6 km/t). Det innebærer at tidevannsstrømmen flytter de samme vannmassene frem og tilbake med seks timers intervall. Ved kontinuerlige utslipp kan dette medføre forhøyede konsentrasjoner i de samme vannmasser. Dette underbygger vår antagelse at kjemikalieutslippene vil kunne skade flere av de sårbare og verdifulle ressursene over tid.
Miljødirektoratet er gjennom høringsrunden for utslippstillatelsen informert om miljøverdier i området som kan påvirkes av utslippene. Både eksisterende og foreslåtte marine verneområder er innenfor en radius hvor det er sannsynlig at skadelige konsentrasjoner kan opptre.

Arealkonflikt

Det er kjent at det foregår fiskeri og oppdrett i området som direkte eller indirekte vil kunne rammes av Equinor's aktivitet. Ressursene som produseres og fanges i området er avhengig av god vannkvalitet, både for kvaliteten på produktet, vekst og omdømme. I og med at aktiviteten som Johan Castberg gjennomfører har skjedd gjentatte ganger med andre oljeinstallasjoner vil dette svekke omdømmet til fisk og reker som fanges eller produseres i området.

Konklusjon

Vi ber om at tillatelsen trekkes tilbake og at Miljødirektoratet pålegger Equinor å endre søknaden sin til å gjennomføre testene utenfor grunnlinjen i god avstand til kjente biologiske ressurser både på havbunnen og i vannsøylen. Det er åpenbart at fortynning av kjemikalier vil foregå raskere i åpent hav hvor det er både mer bølgebevegelse og sterkere havstrømmer. Dette vil medføre en radikalt mindre miljøbelastning uten at det vil medføre nevneverdige samfunnsmessige konsekvenser. Endring av lokalitet vil i liten eller ingen grad påvirke hverken gjennomføringen av testene, eller forsinke prosjektet nevneverdig.
Norge har en forpliktelse til å vareta bestandene av spekkhugger i norske farvann. Bellona mener at risikoen for å belaste en bestand av spekkhuggere med allerede høye verdier av miljøgifter er så stor at det vil bryte med Norges internasjonale forpliktelser. En omgjøring av vedtaket må gjøres i lys av den samlede reduserte miljøbelastningen en flytting av operasjonen til åpent hav vil medføre. En slik omgjøring vil, etter Bellonas vurdering være minimal både praktisk og økonomisk.
Vi kan ikke akseptere at Miljødirektorratet tar mer hensyn til Equinors kostnader enn de tar til miljøet de er satt til å beskytte.

Vedlegg I: A NOTE ON VESTLANDET KILLER WHALES AND THEIR PARTICULAR VULNERABILITY TO JOHAN CASTBERG'S PLANNED RELEASE OF CHEMICALS JUNE 2024

Med vennlig hilsen
Sigurd Enge
Senior Rådgiver
Skipsfart & arktis
Miljøstiftelsen Bellona
Telefon: +47 970 87 533
BELLONA